

Fimmtudaginn 15. júní 1995.

Nr. 352/1993.

**Bergljót Ólafsdóttir og
Jón Franklín**

(Björgvin Þorsteinsson hrl.)

gegn

Íslandsbanka hf.

(Jón G. Briem hrl.)

Víxilmál. Frávísun frá Hæstarétti.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma Markús Sigurbjörnsson hæstaréttardómari, Arnljótur Björnsson, settur hæstaréttardómari, og Bjarni K. Bjarnason, fyrrverandi hæstaréttardómari.

Áfrýjendur skutu máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 26. ágúst 1993. Þau krefjast sýknu og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti úr hendi stefnda.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Þingsókn féll niður í héraði af hálfu áfrýjandans Jóns Franklín í þinghaldi 16. júní 1993. Honum er því óheimilt að áfrýja héraðsdómnum vegna ákvæða 4. mgr., sbr. 3. mgr. 96. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Ber að vísa málinu sjálfkrafa frá Hæstarétti, hvað áfrýjun hans varðar.

Fyrir Hæstarétti heldur áfrýjandinn Bergljót Ólafsdóttir uppi nýjum málsástæðum, sem stefndi hefur mótmælt sem of seint fram komnum. Þar sem skilyrðum 2. mgr. 163. gr. laga nr. 91/1991, sbr. 17. gr. laga nr. 38/1994, er ekki fullnægt, koma aðrar málsástæður ekki til álita fyrir Hæstarétti en þær, sem áfrýjandinn hafði uppi í héraði.

Með vísan til forsendna hins áfrýjaða dóms ber að staðfesta hann, að því er varðar áfrýjandann Bergljótu Ólafsdóttur. Verða áfrýjendur dæmd sameiginlega til að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, svo sem í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð:

Máli þessu er vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti, að því er varðar áfrýjandann Jón Franklín.

Hinn áfrýjaði dómur skal vera óraskaður, að því er varðar áfrýjandann Bergljótu Ólafsdóttur.

Áfrýjendur, Bergljót Ólafsdóttir og Jón Franklín, greiði stefnda, Íslandsbanka hf., 100.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 8. júlí 1993.

Mál þetta, sem dómtekið var 16. júní sl., höfðaði Íslandsbanki hf., kt. 421289-5069, Laugavegi 31, Reykjavík, með stefnu, birtri 10. júní 1992, gegn A.b.m.-umboðinu hf., kt. 500588-1529, Gljúfraseli 8, Reykjavík, Guðmundi Franklín Jónssyni, kt. 191149-4089, Gljúfraseli 8, Reykjavík, Bergljótu Ólafsdóttur, kt. 300616-4969, Álfheimum 42, Reykjavík, og Jóni Franklín, kt. 160414-2359, Hrafnistu v/Kleppsveg, Reykjavík.

Undir rekstri málsins féll stefnandi frá kröfum á hendur stefndu Guðmundi Franklín og A.b.m.-umboðinu hf.

Dómkröfur.

Dómkröfur stefnanda eru, að stefndu Bergljót Ólafsdóttir og Jón Franklín verði dæmd in solidum til að greiða stefnanda 5.858.247 kr. auk dráttarvaxta [og málskostnaðar].

Dómkröfur stefndu Bergljótar Ólafsdóttur eru krafa um sýknu af öllum kröfum stefnanda og málskostnað [...].

Stefndi Jón Franklín lét sækja þing og krafðist sýknu af öllum kröfum stefnanda og málskostnaðar. Undir rekstri málsins féll niður þingsókn af hálfu stefnda Jóns. Verður því skv. 3. mgr. 96. gr. laga nr. 91/1991 að dæma málið, að því er stefnda Jón varðar, eftir fram komnum kröfum, gögnum og málalíbúnaði stefnanda með tilliti til þess, sem hefur komið fram af hálfu stefnda.

Málavextir og málsástæður stefnanda.

Stefnandi höfðar mál þetta til heimtu skuldar samkvæmt vixli, að fjárhæð 5.858.247 kr., út gefnum 2. janúar 1992 af Guðmundi Franklín Jónssyni og samþykktum af A.b.m.-umboðinu hf., til greiðslu við sýningu í Iðnaðarbanka Íslands hf., Reykjavík, ábektum af útgefanda, Bergljótu Ólafsdóttur, og Jóni Franklín. Víxillinn var afsagður 8. maí 1992.

Stefnandi reisir kröfur sínar á reglum víxillaga nr. 93/1933. Málið var höfðað skv. XVII. og XX. kafla laga nr. 85/1936, sbr. lög nr. 54/1988. Um dráttarvaxtakröfu er vísað til III. kafla laga nr. 25/1987, sbr. 5. gr. laga nr. 67/1989. Um dráttarvexti á málskostnað er vísað til 3. mgr. 175. gr. laga nr.

85/1936, sbr. 21. gr. laga nr. 54/1988. Krafa um virðisaukaskatt á málflutningsþóknun er reist á lögum nr. 50/1988, þar sem lögmönnum er gert að innheimta virðisaukaskatt af þjónustu sinni. Skv. 10. tl. 3. mgr. 2. gr. laga nr. 50/1988 er stefnandi ekki virðisaukaskattsskyldur. Því beri honum nauðsyn til að fá dóm fyrir skatti þessum úr hendi stefndu.

Af hálfu stefnanda er tekið fram, að málið sé höfðað og rekið sem víxilmál, sbr. nú XVII. kafla laga nr. 91/1991, sérstaklega 118. gr. Frekari varnir en þar eru heimilaðar fáir ekki komist að í málinu. Ósannað sé, að víxillinn sé á einhvern hátt greiddur, enda beri hann ekkert slíkt með sér.

Við munnlegan málflutning var öllum vörnum stefndu mótmælt og því haldið fram, að þær fengju ekki komist að í máli, sem rekið væri eftir XVII. kafla einkamálalaga.

Málsástæður og rökstuðningur stefndu.

Af hálfu stefndu er því haldið fram, að víxilkrafa þessi sé greidd. Samið hafi verið 8. febrúar 1992 (svo í greinargerð) af hálfu stefnda Guðmundar Franklín Jónssonar og Sigurðar Ólasonar við stefnanda um, að skuld vegna erlendrar ábyrgðar, sem stefnandi tókst á hendur vegna stefnda A.b.m.-umboðsins hf., sem víxilkrafa þessi er risin af, skyldi greidd með andvirði fjögurra íbúða ásamt bílskýlum að Lækjargötu 34, E-húsi, Hafnarfirði, sbr. fram lagða yfirlýsingu.

Þeirri ráðstöfun stefnanda að nota ekki andvirði fyrrgreindra íbúða til greiðslu á hinni umstefndu skuld hafi verið skotið til bankaeftirlits Seðlabanka Íslands, sbr. dskj. 5. Stefndi Guðmundur Franklín Jónsson og Sigurður Ólason hafi margsinnis krafist stefnanda svara um grundvöll fyrrgreindrar ráðstöfunar bankans og einnig um nákvæmt uppgjör vegna viðskipta þeirra við stefnanda, en án árangurs.

Verði ekki fallist á ofangreinda málsástæðu, er sýknukrafa stefndu rökstudd með því, að víxileyðublaðið, sem málið er af risið, hafi verið afhent stefnanda „in blanco“ í ágúst 1988 til tryggingar erlendri ábyrgð fyrir stefnda A.b.m.-umboðið, sbr. ódagsetta yfirlýsingu stefndu á dskj. 6, sem stefndu Jón Franklín og Bergljót Ólafsdóttir hafa ábekt. Víxileyðublaðið hafi verið án útgáfudags, gjalddaga og fjárhæðar. Stefnanda hafi verið óheimilt að fylla út víxileyðublaðið, þ. e. ekki fyrr en a. m. k. tveimur og hálfu ári eftir, að umrætt víxileyðublað var afhent bankanum. Þá hafi stefnda A.b.m.-umboðið hf. verið fyrir allnokkru hætt allri starfsemi. Beiðni um gjaldprotaskipti hafi borist skiptarétti Reykjavíkur á hendur stefnda Guðmundi Franklín Jónssyni 19. júní 1991 á grundvelli árangurslauss fjárnáms. Úrskurður um skipti hafi verið upp kveðinn 19. febrúar

1992. Við munnlegan málflutning var því haldið fram af hálfu stefndu, að A.b.m.-umboðið hf. hefði verið tekið til gjaldprotaskipta 16. mars 1993.

Í þriðja lagi er sýknukrafa stefndu rökstudd með því, að víxilkrafan, sem málið er af risið, hafi verið til tryggingar erlendri ábyrgð stefnanda fyrir SEK 538.760, og hafi ábyrgðin átt að gilda til 1. ágúst 1990. Stefnanda hafi eftir það tímamark verið óheimilt að fylla út víxileyðublað það, sem málið er af risið, auk þess sem fjárhæðin sé röng.

Niðurstæða.

Fullyrðing af hálfu stefndu um, að víxilkrafan sé greidd, er rökstudd með vísan til fram lagðs skjals, dags. 8. febrúar 1991, þar sem Sigurður Ólason og Guðmundur F. Jónsson lýsa sig samþykka hugmynd Íslandsbanka þess efnis, að Íslandsbanki kaupi af Guðmundi Franklín Jónssyni og Sigurði H. Ólasyni fjórar íbúðir að Lakjargötu 34. Yfirlýsing þessi er ekki sönnun um, að víxillinn, sem málið er af risið, sé greiddur. Fram lagt bréf lögmanns stefndu til bankaeftirlits Seðlabanka Íslands og svar bankaeftirlitsins breytir ekki þessari niðurstöðu.

Hafi stefnanda verið afhent víxileyðublaðið „in blanco“, verður að telja, að í þeirri afhendingu hafi falist heimild handa stefnanda til þess að útfylla blaðið, sbr. 10. gr. laga nr. 93/1933. Eigi hefur verið sýnt fram á, að stefnandi hafi farið út fyrir þá heimild.

Sú varnarástæða stefndu, að stefnanda hafi verið óheimilt að skrá þann útgáfudag á víxilinn, sem skráður er, fær gegn andmælum stefnanda ekki komist að í máli þessu. Sama er um varnarástæðu á því reista, að fjárhæð víxilsins sé röng.

Með vísan til þess, sem hér hefur verið rakið, ber að taka kröfur stefnanda, sem er handhafi víxilsins, sem er lögformlegur sýningarvixill, út gefinn, eins og að framan hefur verið rakið, 2. janúar 1992 og afsagður sökum greiðslufalls 8. maí 1992, til greina með vöxtum, eins og segir í dómsorði.

Eftir atvikum telst málskostnaður hæfilega ákveðinn 250.000 kr.

Auður Þorbergsdóttir héraðsdómari kvað upp dóminn.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Bergljót Ólafsdóttir og Jón Franklín, greiði in solidum stefnanda, Íslandsbanka hf., 5.858.247 kr. með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla laga nr. 25/1987 frá 8. maí 1992 til greiðsludags. Heimilt er að leggja dráttarvexti við höfuðstól á tólf mánaða fresti, í fyrsta skipti 8. maí 1993. Stefndu greiði stefnanda 250.000 kr. í málskostnað.